

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
**ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ**

ОДОБРЯВАМ:

ИВЕЛИНА ПЕНЕВА

Главен директор на Главна дирекция

„Европейски фондове за конкурентоспособност“

и Ръководител на Управляващия орган на Оперативна програма

„Иновации и конкурентоспособност“ за периода 2014-2020

УКАЗАНИЯ ЗА ОБЩИТЕ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СТРАТЕГИИТЕ, КОИТО ЩЕ СЕ ФИНАНСИРАТ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“ 2014–2020 ПРИ МНОГОФОНДОВО ПРИЛАГАНЕ НА ПОДХОДА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Указанията се публикуват от Управляващия орган (УО) на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 съгласно § 3 на Заключителните разпоредби на Постановление № 161 от 04.07.2016 г. на Министерския съвет за условията и реда за осъществяване на координация между управляващите органи на програмите и местните инициативни групи/местните инициативни рибарски групи във връзка с изпълнението на подхода Водено от общностите местно развитие (ПМС № 161/2016).

Указанията представят необходимата информация, която местните групи за действие могат да включат в проектите на стратегии за местно развитие в изпълнение на подхода ВОМР, при избор на мерки¹ за финансиране от Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014–2020, в т.ч. специфичните цели на програмата, към които мерките ще допринасят, допустими бенефициенти и допустими дейности, категории допустими разходи.

I. МНОГОФОНДОВО ПРИЛАГАНЕ НА ПОДХОДА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Прилагането на подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР) чрез многофондово финансиране през програмния период 2014–2020 цели постигането на

¹ „Мерки“ по отношение на стратегиите за местно развитие се съотнася към „операции“ по отношение на ОПИК при програмиране на изпълнението на национално ниво. В настоящия документ е използвана думата „мярка“, в съответствие със съдържанието на стратегиите за местно развитие.

ефект от концентриране на подкрепата върху интервенциите, които имат най-голяма добавена стойност по отношение на преодоляването на икономическите и социалните различия в развитието на териториите. Подходът ВОМР се прилага „отдолу-нагоре“, местните общности формулират, избират и одобряват приоритети и стратегия за интегрирано развитие на територията и общностите и допринася за постигане на специфичните цели за всяка програма. Основните предизвикателства, свързани с прилагане на ВОМР в програмен период 2014-2020, засягат необходимостта от създаване на заетост (вкл. алтернативна) и използване на местния потенциал за растеж, като се цели подобряване качеството на живот и доходите на местното население.

Съгласно Споразумението за партньорство е предвиден финансов ресурс в размер на 5% по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020 (ОПИК 2014-2020) по линия на Европейския фонд за регионално развитие за финансиране на многофондови стратегии за местно развитие при прилагането на подхода ВОМР. Определеният бюджет по ОПИК 2014-2020, за изпълнение на подхода ВОМР, е в размер на левовата равностойност на 16 194 233 евро по приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“ и 37 786 543 евро по приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж за малки и средни предприятия“.

МСП са ключов източник за създаване на работни места, нови бизнес идеи, източник са на предприемачески умения и иновации. В този аспект усилията за създаване на конкурентоспособна и устойчива икономика са в пряка зависимост от подпомагане развитието на МСП на тези територии за преодоляване на идентифицираните от МИГ/МИРГ изразени негативни процеси по отношение на възможностите за развитие.

Финансовата подкрепа по ОПИК 2014-2020 е насочена към преодоляване на идентифицираните нужди на МСП на територията на МИГ/МИРГ и подпомогне капацитета на МСП с цел повишаване на иновационната дейност в тематичните области на ИСИС за разработването и/или внедряването на иновации от и на тези територии, насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации, развитие на устойчива пазарна конкурентоспособност на МСП на териториите на МИГ/МИРГ, с цел подобряване на производствените процеси, повишаване на производствения капацитет, засилване на експортния потенциал на предприятията и устойчиво развитие, вкл. чрез диверсификация и алтернативни дейности. Основните резултати, които се очакват от подкрепата на проекти на местно ниво по ОПИК 2014-2020 г. чрез прилагане на подхода ВОМР, са свързани с:

- трансфер на знания и технологии на местно ниво чрез инвестиции за повишаване на капацитета на МСП за пазарно развитие и производителността на труда на тези територии;
- насърчаване на иновационната активност, разработването и внедряването на иновации от и на тези територии, както и насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации;
- подобряване на достъпа до финансиране на МСП и насърчаване създаването на нови устойчиви предприятия, които да осигуряват заетост на местното население и възможности за повишаване на доходите му.

ВАЖНО! Многофондовите стратегиите за местно развитие за прилагане на подхода WOMP, които включват финансиране на проекти по ОПИК 2014–2020, трябва да са разработени съобразно спецификите на конкретната територия и да имат заложен приоритет, цели и мерки за изпълнение в *следните направления*:

- насърчаване на разработването и въвеждането в практиката на иновации (Тематична цел 1, Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации");
- повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, вкл. чрез диверсификация и алтернативни дейности (Тематична цел 3, Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП).

Подходът WOMP се прилага при запазване на специфичните за всяка от финансиращите програми цели и приоритети и при спазване на хоризонталните принципи на политиката за изпълнение на ЕСИФ.

Фокусът на приоритетни оси „Технологично развитие и иновации“ и „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ включва два взаимно допълващи се аспекта: ускоряване на темпа на растеж (осигуряване на „догонващ растеж“) и благоприятстване развитието на иновации (като възможност за „интелигентен растеж“).

Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" (ТЦ1) е в пълно съответствие с Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС), а приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП (ТЦ3) е в съответствие с Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 (НСНМСП).

II. ПРИОРИТЕТИ И ОБХВАТ НА ПОДДРЕПАТА ПО ОПИК 2014–2020

Информацията в описанието на мерките в стратегиите за местно развитие, за които е предвидено финансиране по ОПИК 2014 – 2020, трябва да бъде съобразена със следните основни изисквания:

Индикативните дейности, включени в многофондовите стратегиите за местно развитие за прилагане на подхода WOMP, които очакват финансиране от ОПИК 2014–2020, трябва да попадат в обхвата на посочените инвестиционни приоритети по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" (ТЦ1 Насърчаване на разработването и въвеждането в практиката на иновации) и Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП" (ТЦ3 Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес).

Всяка от дейностите трябва да има ясен принос към изпълнение на специфичните цели на програмата и стратегията за местно развитие.

Допустимо е в една мярка да се комбинират повече от един приоритет, ако целите на мярката са комплексни и е необходимо интегриране на различни дейности. В тези случаи съвкупността от дейности трябва да допринася за постигането на всички избрани специфични цели на съответните приоритети на програмата и специфичните цели и приоритети на стратегията, към които са насочени.

Включените в стратегиите дейности и техният обхват задължително трябва да произтичат от включения в стратегиите за местно развитие подробен анализ на територията, очертаващ необходимостта от финансиране по ОПИК 2014-2020 с конкретна насоченост.

ВАЖНО! При избора на дейности и формулиране на мерките е необходимо точно и ясно да бъдат посочени следните елементи *за всяка мярка*:

- съответствие на дейността с приоритетите на програмата, в т.ч. цел и принос към определена специфична цел на ОПИК 2014-2020;
- съответствие на дейността с идентифицираните проблеми на територията;
- специфика по отношение на обхванатата територия;
- целева група и идентифицирани проблеми, които мярката адресира;
- допустими типове бенефициенти;
- иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи (ако са идентифицирани такива), вкл. иновативни за територията подходи (ако са идентифицирани такива);
- бюджет – интензитет на финансовата помощ; финансови параметри на проектите;
- категории разходи;
- режим на помощ „de minimis” съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз към помощта „de minimis“.
- очакван принос.

ВАЖНО! МИГ/МИРГ може да определи по всяка от мерките специфични критерии за изпълнение на стратегията на основа на анализа и идентифицираните нужди за развитие на територията и водещите общи принципи.

ВАЖНО! В случай че МИГ/МИРГ идентифицира необходимост от изпълнение на дейност/и само в една от допустимите приоритетни оси на основа на анализите и нуждите на територията, то няма ограничение максималния размер на общия публичен принос в бюджета на стратегията за местно развитие от ОПИК 2014-2020 да бъде насочен само към избраната приоритетна ос.

1. Приоритетни оси и инвестиционни приоритети по ОПИК 2014–2020 в подкрепа на местното развитие чрез прилагане на подхода ВОМР

1.1. Тематична цел 1 Насърчаване на разработването и въвеждането в практиката на иновации

Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“

Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“

Специфична цел: „Повишаване на иновационната дейност на предприятията“

Индикативни дейности:

- подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия;

Предвижда се инвестиционна подкрепа, консултантски и помощни услуги за разработване и внедряване на иновации в предприятията.

Очакваният принос на тези подкрепени дейности се изразява основно в нарастване на дела на предприятията, които самостоятелно разработват, внедряват и разпространяват иновации, в резултат на което ще се повиши иновационният им капацитет и конкурентоспособност. В резултат се очаква засилване на иновационната дейност на предприятията чрез стимулиране на инвестициите в Научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) и увеличаване на инвестициите в продукти, процесни, маркетингови и/или организационни иновации.

1.2. Тематична цел 3 Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, вкл. чрез диверсификация и алтернативни дейности

Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“

1. Инвестиционен приоритет „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството“

Специфична цел: Подобряване нивото на оцеляване на МСП, включително чрез насърчаване на предприемачеството.

Индикативни дейности:

- *насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на НСНМСП.*

Предвижда се насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на НСНМСП. Предвид особената значимост за ЕС на определени специфични области, свързани с европейските и регионални предизвикателства, подкрепа ще получат предприятия в специфични сфери, напр. творчески и културни индустрии, предприятия, разработващи нови продукти и услуги, свързани със застаряване на населението, полагане на грижи и здравеопазване, в т.ч. социално предприемачество. Предвижда се и подкрепа на идеи, които ще се реализират от жени-предприемачи, стартиращи предприемачи – лица до 29 годишна възраст и за лица на възраст над 50 г., стартиращи собствен бизнес. В синхрон със Споразумението за партньорство се поставя акцент на райони със специфични демографски характеристики.

Очакваният принос от тези дейности е осигуряване подкрепа за развитие на нови предприятия и конкурентоспособност на съществуващи предприятия и създаване и устойчивост на работни места в тях с цел постигане на ръст на нововъзникващите области, свързани с европейски и регионални предизвикателства.

2. Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП“

Специфична цел: Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП.

Индикативни дейности:

- *обща производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективно и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии;*

Предвижда се повишаване на производителността, ефективното и ефикасно използване на факторите на производство (човешки капитал, природни ресурси и технологии), подобряване на производствените процеси чрез инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, въвеждане на водещи технологични решения и/или реинженеринг на процеси, разширяване на производството чрез добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги и диверсификация на дейността чрез разнообразяване на портфолиото на предприятията и достъп до пазари. Подобряване на ефективността в предприятията и тяхната конкурентоспособност чрез внедряване на нови технологии/практики/методи/системи за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес, въвеждане на добри практики/технологични методи/технологии/процеси за намаляване консумацията на природни ресурси, безотпадни технологии, оползотворяване на вторични суровини и производствените отпадъци, регенериране и др.

Очакваният принос е свързан с подобряване на конкурентоспособността и създаване на потенциал за експорт и като резултат – подобряване на пазарното присъствие на българските МСП - чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност.

- *подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет;*

Подкрепата е насочена към управлението на факторите на производство, с акцент върху изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и добри практики. За повишаване на конкурентоспособността и като резултат на експортния потенциал на българските МСП чрез инвестициите ще се насърчава: разработване, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството, опазване на околната среда, еко маркировка, сигурност на информацията и други съгласно международни, европейски и национални стандарти; разработване, трансфер, внедряване и сертифициране на добри производствени практики; услуги по реинженеринг на процесите в предприятията; трансфер и адаптиране на нови модели за управление на промените и бърза адаптация към тях; разработване на стратегии за пазарна реализация, проучвания и трансфер на инструментариум за навлизане на нови пазари и за задоволяване на пазарното търсене и разнообразяване на предлагането.

Очакваният принос от изпълнението на тази група мерки е свързан с подобряване на капацитета на българските МСП за работа в интензивно конкурентни пазари, с повишаване на конкурентоспособността и респективно на устойчивото присъствие на българските МСП на външни пазари.

- *подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги;*

Подкрепата е насочена към подобряване на качеството на съществуващи процеси, продукти и услуги чрез разработване и въвеждане на базирани на ИКТ системи и приложения, включително „виртуализирани“, „облачни“, „мобилни“: за управление на бизнеса, включително такива за интеграция на различни звена и локации на дадено дружество, системи за автоматизирано проектиране, инженерни дейности и производство; за трансформиране на бизнес и операционни процеси, които водят до

повишаване на производителността и конкурентоспособността; електронни платформи за бизнес за подобряване на достъпа до чужди пазари.

Очакваният принос от изпълнението на тази група мерки е свързан с подобряване на капацитета на МСП за правене на конкурентен и устойчив на динамично развиващите се пазари бизнес, както и за осигуряване на по-бърз и по-лесен достъп до чужди пазари чрез повишаване и подобряване на използването на ИКТ и услуги, и оптимизиране на процесите за управление на бизнеса.

2. Териториален и секторен обхват

Подходът WOMP се прилага на територията на селските райони, рибарските райони и други територии със специфични характеристики в зависимост от условията за допустимост на оперативните програми, включени в подхода. Териториите на селските райони са посочени в приложение № 3 на ПМС № 161/2016, тези със специфични характеристики са посочени в приложение № 2 на ПМС № 161/2016, териториите на рибарските райони на WOMP са посочени в приложение № 1 на ПМС № 161/2016.

Подходът WOMP не се прилага за населени места, за дейности, подпомагани по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие” от Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 г.

За една територия се одобрява една МИГ или една МИРГ и се изпълнява една стратегия за WOMP, подкрепена от повече от един фонд и включваща финансиране едновременно от ЕЗФРСР и ЕФМДР.

ВАЖНО! По Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“ се подкрепят само внедряване или разработване на иновации, попадащи в тематичните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

Тематични области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация:

- **ИКТ и информатика:**
 - производства, особено Fables и нови подходи за дизайн и/или асемблиране;
 - ИКТ подходи в машиностроене, медицина и творчески индустрии (във връзка с другите три тематични области), вкл. дигитализация на културно-историческо наследство, развлекателни и образователни игри, „инбедид“ софтуер;
 - 3D дигитализация, визуализация и прототипиране;
 - Big Data, Grid and Cloud Technologies;
 - безжични сензорни мрежи и безжична комуникация/управление;
 - езикови технологии;
 - уеб, хибридни и "native" приложения, уеб базирани приложения за създаване и експлоатиране на нови услуги и продукти;
 - използване на нови възможности във връзка с аутсорсинг и ИКТ-базирани услуги и системи.

- **мехатроника и чисти технологии:**
 - производство на базови елементи, детайли, възли и оборудване, вграждани като част от мехатронен агрегат или самостоятелно съставляващи такъв агрегат;
 - машиностроене и уредостроене, вкл. части, компоненти и системи, с акцент върху транспорта и енергетиката;

- инженеринг, реинженеринг и продължаване на жизнения цикъл на индустриални машини, уреди и системи;
- системи за автоматизирано и софтуерно подпомагано управление с приложение в производството;
- вграждане на ВЕИ в роботизирани системи с изкуствен интелект;
- създаване на съвременни информационни комплекси за автономни енергийни системи;
- роботика и автоматизация на процеси, в т.ч. 3-D моделиране на роботизирани автоматизирани системи;
- проектиране и производство на високо-технологични продукти и/или участие в над-национална производствена верига, вкл. в аеро-космическата индустрия;
- био-мехатроника;
- интелигентни системи и уреди, „интелигентни домове“ – „интелигентни градове“;
- чисти технологии с акцент върху транспорта и енергетиката (съхранение, спестяване и ефективно разпределение на енергия, електрически превозни средства и еко-мобилност, водород-базирани модели и технологии, безотпадни технологии, технологии и методи за включване на отпадъчни продукти и материали от производства в други производства).

- **индустрия за здравословен живот и биотехнологии²:**

- методи за чисто производство, съхранение, преработка и достигане до крайния потребител на специфични български съставки, средства и продукти (вкл. кисело мляко, мед и пчелни продукти, хляб, вино, млечни и месни продукти, етерични масла, бира, билки и билкови продукти, козметични средства и продукти);
- производство на специализирани храни и напитки (бебешки и детски, „космически“ храни);
- производство на инструменти, оборудване, консумативи за медицинска и дентална диагностика и терапия и/или участие в над-национална производствена верига;
- персонална медицина, диагностика и индивидуална терапия, лечебни и лекарствени форми и средства;
- медицински и лечебен туризъм с акцент върху възможностите за персонализация (немасов, а персонален туризъм);
- нано-технологии в услуга на медицината;
- био-технологии с пряко приложение за здравословен начин на живот;
- „сини“ технологии и приложение на нови методи и технологии в устойчивото ползване на речни и морски ресурси;
- производство на инсталации за добиване на екологично чиста електроенергия и промишлена вода;
- зелена икономика.

- **нови технологии в креативните и рекреативните индустрии:**

- културните и творческите индустрии (според дефиниция на ЕК: архитектура, архивно дело и библиотекарство, артистични занаятчийство, аудио-визуални форми (филми, ТВ, видео игри и мултимедия), културно наследство, дизайн, вкл. моден дизайн, фестивали, музика, сценични и визуални изкуства, издателска дейност, радио);

² Проектите, реализирани в тематичната област, следва да са в съобразени с демаркацията с ПРСР и ОПМДР и ограниченията за предприятията от секторите на рибарството и аквакултурите, първично производство на селскостопански продукти, преработката и продажбата на селскостопански продукти.

- компютърни и мобилни приложения и игри с образователен, маркетинг и/или развлекателен характер;
- алтернативен (селски, еко-, културен и фестивален) и екстремн туризъм и спорт (за стимулиране на несезонен, немасов, а постоянен нишов туризъм);
- производство на стоки и съоръжения с пряко приложение в тези сфери (напр. национални (регионални) носии, велосипеди, стени за катерене и др. стоки за алтернативни и екстремни спортове, костюми, декори, материали за исторически възстановки, специализирана екипировка и оборудване, печатни издания).

ВАЖНО! По приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ се предвижда подкрепа за секторите, изведени като приоритетни съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 (НСНМСП).

Кандидатите за подпомагане трябва да са с код на основна икономическа дейност по Класификация на икономическите дейности (КИД - 2008) в една от посочените групи сектори на икономическа дейност съгласно тяхната технологична интензивност.

Приоритетно се подкрепят проекти, попадащи в тематичните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

Сектори, изведени като приоритетни съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020

Високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства:

- C20 „Производство на химични продукти“
- C21 „Производството на лекарствени вещества и продукти“
- C26 „Производството на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти“
- C27 „Производство на електрически съоръжения“
- C28 „Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение“
- C29 „Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета“
- C30 „Производство на превозни средства, без автомобили“

Интензивни на знание услуги:

- J58 „Издателска дейност“
- J59 „Производството на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика“
- J60 „Радио- и телевизионна дейност“
- J61 „Далекосъобщения“
- J62 „Дейности в областта на информационните технологии“
- J63 „Информационни услуги“
- M72 „Научноизследователска и развойна дейност“

Нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства³:

- C10 „Производство на хранителни продукти“
- C11 „Производство на напитки“
- C13 „Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло“

³ Проектите, реализирани в тематичната област, следва да са в съобразени с демаркацията с ПРСР и ОПМДР и ограниченията за предприятията от секторите на рибарството и аквакултурите, първично производство на селскостопански продукти, преработката и продажбата на селскостопански продукти.

- C14 „Производство на облекло“
- C15 „Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“
- C16 „Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене“
- C17 „Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон“
- C18 „Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители“
- C19 „Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти“
- C22 „Производство на изделия от каучук и пластмаси“
- C23 „Производство на изделия от други неметални минерални суровини“
- C24 „Производство на основни метали“
- C25 „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“
- C31 „Производство на мебели“
- C32 „Производство, неклассифицирано другаде“
- C33 „Ремонт и инсталиране на машини и оборудване“

3. Допустими кандидати

ВАЖНО! Със средства от ОПИК не се допуска финансиране на проекти, изпълнявани от микро предприятия в рамките на селски райони и от предприятия, които не са допустими съгласно демаркацията на ОПИК с други програми.

Кандидатите трябва да са търговци по смисъла на Търговския закон или Закона за кооперациите.

Кандидатите трябва да отговарят на изискванията за малко или средно предприятие съгласно Закона за малките и средни предприятия.

Не могат да участват в процедурата за подбор на проекти и не могат да получат безвъзмездна финансова помощ кандидати, които попадат в забранителните режими на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г.

Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“

Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“

Специфична цел: „Повишаване на иновационната дейност на предприятията“

За подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия целева група са предприятия, разработващи/внедряващи иновации, вкл. и съществуващи предприятия.

Типове бенефициенти: МСП

Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“

1. Инвестиционен приоритет „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството“

Специфична цел: Подобряване нивото на оцеляване на МСП, включително чрез насърчаване на предприемачеството.

За подкрепа за насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на НСНМСП целева група са МСП, желаещи да реализират предприемачески идеи в областта на здравеопазването, процесите, свързани със застаряването на населението, демографските въпроси, културните и творчески индустрии и др.

Типове бенефициенти: стартиращи (новорегистрирани) и съществуващи предприятия в определените в Националната стратегия за насърчаване на МСП сектори, както и предприятия, развиващи своята дейност в областта на културните и творческите индустрии, предприятия развиващи нови продукти и услуги, свързани със застаряването на населението, полагане на грижи и здравеопазване, социално предприемачество и др.

2. Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП”

Специфична цел: Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП.

- За общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии **целева група са МСП според НСНМСП.**
- За подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет **целева група са МСП според НСНМСП**
- За подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги **целева група са МСП според НСНМСП**

Типове бенефициенти: Съществуващи МСП според НСНМСП

III. ФИНАНСОВИ УСЛОВИЯ

1. Максимален размер на общия публичен принос в бюджета на една стратегия за ВОМР от ОПИК 2014-2020

Максималният размер на общия публичен принос в бюджета на една стратегия за ВОМР от оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 г. е определен в чл. 9, т. 4 на ПМС № 161/2016 и е в размер до левовата равностойност на:

- а) 500 000 евро, когато местната инициативна група обхваща територия с население от 10 000 до 15 000 жители;
- б) 1 000 000 евро, когато местната инициативна група обхваща територия с население от 15 001 до 45 000 жители включително;
- в) 1 500 000 евро, когато местната инициативна група обхваща територия с над посоченото в буква „б“ население.

ВАЖНО! Във финансовия план на стратегията за местно развитие се попълва сумата по избраните инвестиционни приоритети и общата сума за избраните инвестиционни приоритети по ОПИК 2014 – 2020 г., която не трябва да надвишава максималния размер на общия публичен принос в бюджета на една стратегия за ВОМР от ОПИК 2014 – 2020.

Могат да се изберат всички допустими инвестиционни приоритети или само един.

Попълва се и делът на средствата по ОПИК 2014 – 2020, спрямо общият размер на всички средства по избраните програми.

2. Максимален размер на допустимите разходи за проект към стратегия за ВОМР

Максималният размер на допустимите разходи за проект към многофондова стратегия за прилагане на подхода ВОМР, който може да бъде предоставен на бенефициент по ОПИК 2014-2020, е определен в чл. 10, ал. 1 на ПМС № 161/2016.

Мерките, включени в стратегиите за местно развитие, които ще се финансират по ОПИК 2014-2020, ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (режим на помощ de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г.

***ВАЖНО!** Максималният размер на помощта по режим de minimis, за която се кандидатства заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро и съответно левовата равностойност на 100 000 евро в случай на едно и също предприятие, което осъществява шосейни товарни превози за чужда сметка за период от три бюджетни години. Максималният интензитет на помощта е до 90 % от общата стойност на допустимите разходи.*

Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ от:

- предприятието кандидат;
- предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
- всички предприятия, които са се влели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
- предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ de minimis, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

IV. КАТЕГОРИИ РАЗХОДИ

ВАЖНО! С Постановление № 189 от 28 юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г. (ПМС № 189/2016) се определят общите национални правила и детайлните правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г. чрез конкретизиране на условия за допустимост и/или недопустимост на определени категории разходи.

1. Допустими разходи

Допустимите разходи се определят на база на изискванията на Глава 5, Раздел I от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), приложимите подзаконовни нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие,

Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

Доколкото друго не е предвидено, разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за съответния програмен период.

2. Недопустими разходи

Недопустимите разходи се определят на основа на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, приложимите подзаконовни нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

ВАЖНО! *На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.*

V. ДЕМАРКАЦИЯ

ВАЖНО! *В рамките на избраните мерки няма да бъдат подкрепяни дейности, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма, като проверката ще се извършва на ниво индивидуален проект.*

ОПИК 2014-2020 и Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (ОПРЧР)

Двете програми се допълват по отношение на мерките за насърчаване на предприемачеството. По ОПИК се предвижда използването на финансови инструменти за насърчаване на предприемачеството като част от Тематична цел 3. Дейностите по това направление по ОПРЧР целят подобряване достъпа до заетост чрез насърчаване на предприемачеството и стартирането на самостоятелна стопанска дейност и самостоятелно заети лица, в рамките на Тематична цел 8. По ОПИК ще бъдат подкрепени предприятия, чиито инвестиционни нужди са по-значителни, а по ОПРЧР - новосформирани предприятия, чиито инвестиционни нужди са по-малки (напр. не надхвърлят 50 хил. лв).

По отношение на бенефициентите ОПРЧР ще финансира мерки за самостоятелна заетост за лица, желаещи да стартират собствен бизнес, които все още нямат регистрирано предприятие или за новорегистрирани от посочените лица предприятия. ОПИК ще насърчава създаването на нови предприятия, развитието на нови идеи, нови продукти/услуги, както и предприемачеството в определени специфични области, напр. творчески и културни индустрии, предприятия разработващи нови продукти и услуги, свързани със застаряването на населението, полагане на грижи и здравеопазване, социално предприемачество и кооперации на хора с увреждания.

Допълняемост между двете програми ще се търси и посредством възможности за координирано изпълнение на схеми по отношение на социалното предприемачество. В тези случаи ще се цели подкрепените от ОПРЧР социални предприятия да имат достъп до схеми за подпомагане на по-нататъшното им развитие по ОПИК. По линия на ОПРЧР ще бъдат подкрепяни стартиращи социални предприятия чрез финансиране на дейности в области като социален маркетинг, популяризиране на социалната икономика и социалното предприемачество, социална и професионална интеграция на представители на уязвимите групи, оборудване и адаптиране на работни места, подобряване на капацитета и човешките ресурси за ефективно управление и др. Впоследствие, подкрепата по ОПИК за социални предприятия, които са търговски дружества, ще се осъществява чрез предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за подобряване на производствения капацитет и качеството, използване на ИКТ, консултантски услуги и др.

ОПИК 2014-2020 и Оперативна програма „Околна среда” (ОПОС)

Програмите адресират едновременно един от аспектите на основната цел на стратегията „Европа 2020“ – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, а именно устойчивостта. По ОПИК се предвижда внедряване на еко-иновации в предприятията като е възприет хоризонтален подход. Ще се подкрепя внедряването на високотехнологични решения за оптимизиране на производствените процеси и намаляване на използването на суровини; внедряване на съвременни технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство и/или други алтернативни приложения; внедряване на безотпадни технологии, иновационни производствени материали, технологии за производство на „зелени продукти“ и други във всички

сектори на икономиката. Фокусът на ОПИК в това направление е въвеждане на еко-иновации, които да допринесат за рационално използване на ресурси и енергия и за повишаване на производителността на предприятията, докато водещото направление в ОПОС е опазването на околната среда. По ОПОС не са предвидени дейности в подкрепа на насърчаването на използването на иновативни решения в областта на околната среда. Отчитайки това, не се очаква припокриване /дублиране на интервенции между двете програми.

ОПИК 2014-2020 и Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” (ОПНОИР)

Подкрепата по ОПНОИР е насочена към изграждане на необходимия инфраструктурен и човешки ресурс за провеждане на приложни изследвания в тематичните области на ИСИС. В новоизградената научноизследователска инфраструктура (центровете за компетентност и центровете за върхови постижения) и в модернизиранията такава (научни институти и висши училища) ще се извършват приложни изследвания, водещи до създаването и разпространяването на публично достъпно знание в областите на ИСИС, което, от своя страна, ще служи като стимул и научна база за иновационната активност на бизнеса. ОПИК, от своя страна, ще интервенира в подкрепа за извършване на приложни изследвания и иновации с цел създаване или усъвършенстване на конкретни продукти и услуги в предприятията и тяхната комерсиализация, ползвайки изградения капацитет и резултатите от приложни изследвания в рамките на центровете за компетентност и за върхови постижения, висшите училища и научни организации.

ОПИК 2014-2020 и Програмата за развитие на селските райони (ПРСР)

Подкрепата по ПРСР е хоризонтална, като се предоставя в секторите на селското стопанство и хранителната промишленост за преработка и маркетинг на продукти от Анекс I към ДФЕС, с изключение на риба и рибни продукти. Недопустими по ОПИК 2014-2020 са:

- микропредприятия, по смисъла на чл. 3-4 от Закона за малките и средните предприятия, осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти в неселскостопански продукти извън приложение № I от Договора за създаване на европейската общност (Приложение С), или с производството на памук, в случай че тези инвестиции се осъществяват на територията на селските райони съгласно определението в т. 8.1 *Описание на общите условия* от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.
- малки и средни предприятия, по смисъла на чл. 3-4 от Закона за малките и средните предприятия, осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти в неселскостопански продукти извън приложение № I от Договора, или с производството на памук, с изключение на хляб, тестени и сладкарски изделия, в случай че тези инвестиции се осъществяват на територията на селските райони съгласно определението в т. 8.1 *Описание на общите условия* от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.
- микропредприятия по смисъла на чл. 3-4 от Закона за малките и средните предприятия, които имат седалище или клон със седалище на територията на селски район, съгласно определението в т. 8.1 *Описание на общите условия* от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. и са

заявили за подпомагане дейности по проекта, които ще се осъществяват в община на територията на селските райони в Република България.

- предприятия, извършващи основната си икономическа дейност или кандидатстващи за финансиране на дейности за преработка и/или маркетинг на горски продукти.

ОПИК 2014-2020 и Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР)

С оглед на характера и обхвата на предвижданите мерки по двете оперативни програми, основната демаркационна линия между ОПИК и ПМДР следва да се основа на бенефициентите. По ПМДР като допустими бенефициенти са определени физически или юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, развиващи дейност в сектор Рибарство и/или Аквакултури, организации и асоциации от организации на производители на продуктите на риболова и аквакултурите и други форми на обединения в посочените сектори, които са изключени от обхвата на ОПИК.

ОПИК 2014-2020 и Хоризонт 2020

В рамките на ОПИК са предвидени дейности, които да подкрепят иновационната активност и да повишат конкурентоспособността на българските предприятия. По този начин ще се осигури сближаване на нивото на развитие на иновационната дейност в България със средното равнище за ЕС и създаване на възможности (повишаване на капацитета) на българските предприятия да участват активно и успешно в международни инициативи, програми и проекти в областта на иновациите и развитие на ключови индустриални технологии. Предприятията или други организации могат да кандидатстват по хоризонталните програми на ЕС, при условие че представят устойчиви, стойностни и транснационални проекти, за което е необходимо да разполагат със съответния капацитет за тяхното разработване и изпълнение.

VI. ВОДЕЩИ ОБЩИ ПРИНЦИПИ

1. Тематична концентрация – по приоритетна ос 1 Технологично развитие и иновации подкрепата ще бъде предоставяна само за дейности, попадащи в обхвата на областите за интелигентна специализация, определени в Цел 1 и Цел 2 на ИСИС; по приоритетна ос 2 Капацитет за растеж на МСП с безвъзмездна финансова помощ ще бъдат финансирани дейности в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на „Националната стратегия за насърчаване на малки и средни предприятия” 2014 - 2020.

2. Финансиране, основано на нуждите – избраните дейности следва да отговарят на основните предизвикателствата пред бизнеса/икономиката, които са идентифицирани на определената територия и съгласно Споразумението за партньорство, Стратегията на ОПИК 2014-2020, приложимите стратегически документи и документите в изпълнение на специфичните предварителни условия.

3. Принцип на устойчиво развитие – при финансирането ще се търси устойчивост на постигнатите резултати и дългосрочност на ефектите върху целевите групи.

4. Ефективност и ефикасност на инвестициите – избраните дейности следва да отговарят в пълна степен на целите на програмата, при най-адекватното съотношение между очакваните разходи и ползи. При избора на проекти ще се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите варианти с най-ефективно използване на ресурсите.

5. Релевантност - избраните операции следва да допринасят за изпълнението на индикаторите за продукт и резултат.

6. Принцип на равните възможности – насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация.

VII. УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ С ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Условията за кандидатстване с проектни предложения за изпълнение на стратегията за местно развитие се определят съгласно приложимите разпоредби на ЗУСЕСИФ и ПМС № 161/2016.

УО на ОПИК 2014-2020 подготвя Указания за прием на проекти, подавани по стратегиите за ВОМР, съгласно разпоредбите на чл. 37 на ПМС № 161/2016. Указанията включват изискванията към кандидатите и проектите, които ще се финансират по ОПИК 2014-2020 в рамките на стратегиите, методология и критерии за подбор на проектите и условия за изпълнение на проектите. Методологията и критериите за подбор на проектите се одобряват от Комитета за наблюдение на ОПИК 2014-2020. Утвърдените документи се публикуват на интернет страницата на ОПИК 2014-2020 и на МИГ/МИРГ, както и на Единния информационен портал.

Ръководителят на УО на ОПИК 2014-2020 делегира функциите си по утвърждаване на насоки и/или друг документ по реда на чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕСИФ Съгласно разпоредбите на чл. 42, ал. 1 на ПМС № 161/2016, на председателя на Управителния съвет на МИГ/МИРГ.

Съгласно разпоредбите на чл. 42, ал. 2-3 на ПМС № 161/2016 Председателят на Управителния съвет на МИГ/МИРГ утвърждава за всяка процедура Условия за кандидатстване с проектни предложения за изпълнение на стратегията, в т.ч. специфичните критерии, предвидени в одобрените стратегии за ВОМР, в съответствие с указанията на УО. Условията за кандидатстване са с няколко срока за подаване на проектни предложения. В рамките на кандидатстването бенефициентите подават проекти по една или няколко програми.

VIII. ПОДБОР НА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИИ ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА ПОДХОДА ВОМР

Подборът на проекти към стратегии за местно развитие при прилагане на подхода ВОМР се определя в ЗУСЕСИФ и ПМС № 161/2016.

Редът за подбор на проекти към стратегии за местно развитие при прилагане на ВОМР е регламентиран в Глава пета **КООРДИНАЦИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ОДОБРЕНИЕ НА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР**, Раздел I Подбор на проекти към стратегия за ВОМР на ПМС № 161/2016.

IX. ИНДИКАТОРИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“

Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“

ID	Индикатор	Мерна единица

ID	Индикатор	Мерна единица
1	Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за фирмата продукти;	Предприятия
2	Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за пазара продукти	Предприятия
3	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за иновации или за научноизследователски и развойни проекти	EUR
4	Брой на предприятията, получаващи подкрепа	Предприятия

**Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“
Инвестиционен приоритет „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”**

ID	Индикатор	Мерна единица
1	Брой подпомогнати нови предприятия	предприятия
2	Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства	предприятия
3	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията (безвъзмездни средства);	EUR
4	Ръст на заетостта в подпомогнатите предприятия	Еквивалент на пълно работно време

**Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“
Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП”**

ID	Индикатор	Мерна единица
1	Брой на предприятията, получаващи безвъзмездни средства	Предприятия
2	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията (безвъзмездни средства);	EUR

Забележка: Указанията могат да бъдат актуализирани и допълвани в случай на промени в европейското и национално законодателство и по решение на УО на ОПИК 2014-2020.